

політичної культури, що превалює у суспільстві, принципи правління та природу правління. При цьому важливо зазначити, що владу в політичній системі Монтеस्क'є розглядав як таку, що повинна контролювати не лише суспільне життя, але й саму себе.

Отже, як ми бачимо на прикладі цього короткого історико-філософського аналізу, в залежності від того, на превалюванні яких складових чи визначальних ознак політичної системи наголошували згадані нами мислителі, відповідно змінювалась і та класифікаційна політологічна матриця, яку вони отримали в ході проведеного ними дослідження.

Література

1. Нерсисянц В.С. Философия права. – М.: Инфра-М-Норма, 1997. – 652 с.
2. Платон. Собрание сочинений в 4-х томах. – М.: Мысль, 1994. Т.3. – 654 с.
3. Аристотель. Политика. // Сочинения в 4-х томах. – М.: Мысль, 1983. Т.4. – 830 с.
4. Гоббс Т. Избранные произведения в двух томах. – М.: Мысль, 1965. Т.2. – 748 с.
5. Денисюк Н.П., Соловей Т.Г., Старовойтова Л.В. Политология: курс лекций. – Минск: «Тетра Системс», 1997. – 384 с.
6. Локк Д. О государственном правлении. // Избранные философские произведения в двух томах. – М.: Изд-во социально-экономической литературы, 1960. Т.2. – 532 с.
7. Потульницький В.А. Теорія української політології. – К.: Либідь, 1993. – 192 с.
8. История политических и правовых учений / под ред. В.С. Нерсисянца. – М.: Инфра-Норма-М, 1997. – 736 с.

УДК 342 228 (477) (043.2)

Бородін І.Л., д.ю.н., професор,
Желяк А.А., студентка магістратури,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНИХ АТРИБУТИВ І СИМВОЛІВ УКРАЇНИ

Варто розмежовувати співвідношення понять атрибутів та поняття державних символів України. Необхідність такого розмежування полягає у виявленні місця державних символів України щодо кола атрибутики та державної атрибутики України. Окрім цього співвідношення понять державних символів України, як такого, котрим послуговуються нормативно-правові акти в Україні, та атрибутів України, котрим послуговується правова доктрина, необхідно розмежувати з огляду на

встановлення Конституцією України та законами України правової відповідальності за наругу над державними символами України.

На нашу думку, що виходить із наявних положень нормативно-правових актів та правової доктрини, поняття атрибутів України є родовим, загальним щодо поняття державних символів України, оскільки воно має невичерпно широкий зміст та при цьому не має чіткого нормативного закріплення та, відповідно свого визначення. Так, Машков А.Д. вказує: «до атрибутів держави зазвичай відносять: гімн, герб, форми звернення між членами суспільства, форми привітання, пам'ятні дати, тощо. Головне їхнє призначення – це дати можливість чітко та швидко за зовнішніми ознаками ідентифікувати ту чи іншу державу». Вочевидь атрибути та символи держави мають допоміжне значення для формування та функціонування держави. Саме тому проблеми, що пов'язані з атрибутами та символами держави, не слід розглядати як центральні для юриспруденції, хоча з історичної чи політичної точки зору вони, тобто ці проблеми, можуть набувати серйозного значення» [1].

Український інститут національної пам'яті, що відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України №474 від 12 листопада 2014 року [2], є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури і який реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті українського народу, зазначає, що: «Атрибути держави є її ідентифікація національними символами, пов'язаними з розвитком титульної нації та її роллю у становленні державності на певній території» [2]. З огляду на вищезазначене та загальне розуміння змісту поняття «атрибут» можливо стверджувати, що поняття атрибутів держави є: 1) ширшим за поняття державних символів України та цілковито включає його в себе як власну окрему частину; 2) є за своєю природою абстрактним поняттям, що визначає певний клас ознак того чи іншого об'єкту, зокрема держави, котре неможливо вичерпно конкретизувати та поіменувати через свою правову та соціальну природу, оскільки такі атрибути нерозривно пов'язані не лише зі створенням держави, а й з її існуванням та функціонуванням, у зв'язку із чим можуть не лише створюватися але й змінюватися та зникати за час існування держави; 3) включає в себе будь-які ідентифікаційні ознаки певної держави чи навіть її населення, котрі будь-ким використовуються та не порушують прав на честь та гідність такої особи чи осіб, зокрема, у ролі символів, не порушують й права держави на повагу до її суверенітету. На противагу абстракції поняття, змісту та переліку атрибутів, державні символи України закріплюються в Конституції України, шляхом іменування переліку видів таких державних символів. Таким чином варто відзначити, що сама Конституція України не дає визначення поняття державного атрибуту. Так, в окремій думці судді Конституційного Суду

України Маркуш М.А. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Костенка Ю.І. стосовно офіційного тлумачення окремих пунктів 1, 2 пункту 1 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років» щодо порядку офіційного використання копій Прапора Перемоги» (3298-17) [4], вказав, що: «Вичерпний перелік державних символів України визначено статтею 20 Конституції України (254к/96-ВР). Вони є засобами ідентифікації суверенної держави і суб'єкта влади в системі внутрішніх і міжнародних правових відносин [3]. Відповідно до підходу Шаптали Н.К. та Задорожної Г.В., висловленому в посібнику за їх авторством: «Державні символи є важливим атрибутом сучасної держави, складовою її конституційного ладу. Символи нації, створені нею в процесі власного державотворення, з часом, як правило, стають державними у результаті їх закріплення на законодавчому рівні. Історична традиція, застосована в символіці, перетворює населення на народ, формує націю. Державні символи України концентровано виражають провідну роль нації у становленні власної держави» [4]. Отже, державні символи – це визначені і закріплені на конституційному рівні офіційні знаки держави, які в лаконічній формі відображають її суверенітет та ідеологію і, як правило, мають етнічно-національне походження.

Література

1. Машков А.Д. Теорія держави і права: підручник / А.Д. Машков – Київ: Дакор, 2015. – 491 с.
2. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 12 листопада 2014 р. №607: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 листопада 2014 р. №474 // Офіц. вісн. України. – 2014. – №26. – Ст. 1169 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D0%BF>
3. Окрема думка судді Конституційного Суду України Маркуш М.А. стосовно Рішення Конституційного Суду України "Про внесення змін до Закону України "Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років" щодо порядку офіційного використання копій Прапора Перемоги" // Вісник Конституційного Суду України. – 2011. – №6. – С. 72-79 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vksu_2011_6_14